

ההיכרות ביתם

שיחה מיוחדת עם רבי דוב זילברברג, רבי ישראל יונגר, רבי צבי ארלבוים, רבי אליעזר דוידזון ורבי דוד ברוורמן, שזכו להימנות עם הקרובים למדן בעל ה'חידושים וביאורים', הגאון רבי חיים שאול גריינמן זצוק"ל, ובה סיפורי מופת מופלאים, על ענק התורה והדעת, עם כלות השלושים להסתלקותו

צילומים: ארכיון "קוראים אלעד ובאדיבות המשתתפים בכתבה

ממן החזון זללה"ה. רוב השנים היה נוסע ללמוד בתפרת, בדירה מיוחדת, החל מיום ראשון ועד רביעי בלילה, והיה מקבל קהל רק בחמישי ומוצאי שבת. מי שהיה מוכרח להשיג אותו, היה נאלץ להדריס עד תפרת וזאת במטרה להמעיט בהפרעות בלימודו.

בתקופות שלא נסע, וכן בימי חמישי בבוקר, היה שוהה בדירה בלתי ידועה בב"ב או בבית בנו, גם זה מאותה סיבה, כדי שיוכל לשבת וללמוד ללא הפרעות. הוא מאד הקפיד שלא יטלפנו אליו כלל, מלבד במקרים של פיקוח נפש ממש, או קרוב לזה. זאת במטרה למעט בהפרעות באמצע הלימוד. במקרה שמשום שאלות בפיקוח נפש היה עוצר מלימודו, היה רגיל בסיום ההפרעה לחזור בדיוק למשפט בגמרא בו אחז כשקם מלימודו. ללא הפסקה ולו של שניה אחת מעבר להכרח עצמו. וגם אם היה מדובר בעניין מסעיר במיוחד, לא היה ניכר עליו מאומה בסיום השיחה. הוא מיד שקע שוב בסוגיה, כאילו לא הופרע זה עתה.

הרב ד. זילברברג: גם בקבלת הקהל בימי חמישי בערב, היה פתוח לפניו תמיד נ"ך או כרך

מהתורה, מצוות לימוד תורה".... והלך ללמוד וללמוד...

הרב ד. זילברברג: למען האמת, מן הראוי היה להימנע מלכתוב על הגר"ח זצ"ל. כידוע ר' שמואל ז"ל אבי רבנו ז"ל רצה לכתוב קורות חיים על גיסו, ממן החזון איש זללה"ה, ורבנו ז"ל השיב שודאי הרב"ה ז"ל לא היה חפץ בזה. אך כפי ששמענו בשבעה מבני רבנו ז"ל, שדברים שיש בהם תועלת אפשר לספר.

אולי נפתח מעט לדבר על עיקר חייו של הגר"ח זצ"ל, לימוד התורה...

הרב אליעזר דוידזון: גדלותו התורנית ידועה לכל היא, שהרי כל צורב יכול לחזות בעצמו בסדרת הספרים חידושים וביאורים, שם אנו רואים כי ממן זיע"א למד בעיון וכתב על כל הש"ס ממש. והכל לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. היינו להתחיל מתחילת הסוגיא בגמרא, ראשונים אחרונים ופוסקים, והכל בסברא ישרה, בעמקות מופלאה, ועד ההלכה למעשה ממש, כפי שקיבל מרבנו המובהק - ממן החזון זללה"ה. וכבר אמר ממן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, כי ממן הגר"ח זללה"ה היה האחין היחיד שזכה ללמוד עם

בדרך כלל כשמנסים לתאר דמות אגדית, מתארים אותה משלל צדדים, זוויות ונקודות הסתכלות שונים, המגיעים ממקור ההיבט של המספרים עצמם, איש איש לפי מה שהוא חיפש לראות ולהתרשם. והנה דבר מעניין ומופלא, כששוחחנו עם פסיפס אנושי רחב יחסית, על חייו של הגאון הגדול רבי חיים גריינמן זצ"ל, הרי שכל הדוברים הדגישו, דבר ראשון, את הצייר המרכזי של משנת חייו, היא הדביקות בלימוד התורה ללא מיצרים. כי אכן כל פעולותיו ומעשיו המופלאים והנשגבים היו אצלו תורה, תורה ורק תורה.

אנו ישובים לשיחה עם מספר תלמידי חכמים ואברכים, שזכו לספוג לא מעט מהאילן רב הפירות, ממן בעל החידושים וביאורים זצ"ל, שהסתלק זה לא מכבר מעמנו, כדי להשתתף, דרך העיתון וקוראיו, בהספדו של חכם.

הרב אליעזר דוידזון: הגר"ח זצ"ל התקשה מאד לבדוק את בדיקת החמץ בערב פסח האחרון, בגלל מצב בריאותו הלקו, ובכל זאת התאמץ בעצמו בקיום המצוה כשהסתיימה לה בדיקתו המדוקדקת אמר בשקט: "כעת קיימנו מצוה דרבנן של בדיקת חמץ, עכשיו נלך לקיים מצוה

משניות, כשבין אחד לשני היו רואים שחוטף עוד כמה מילים בתורה הקדושה. בזמנו נערכה קבלת הקהל בשעות אחר הצהריים, אך כשרבנו הרגיש שאברכים יוצאים לפעמים מוקדם מהכולל כדי לבוא לשאול, איחר את הזמן לערב. שנים רבות היה מתפלל מעריב מיד בזמן, אך הפסיק מפני הביטול תורה של ההפסק באמצע סדר ב' לאלו שבאו כדי להשלים מנין על חשבון הסדר. גם את זמן החופות לנכדים היה תמיד מאחר, לאחר סיום סדר ב', כדי שלא יגרם ביטול תורה דרבנים.

אגב, שיטת הלימוד של רבנו ז"ל היה מזרז לקיים את דברי הגמרא "ליגמר איניש וחדד ליסבר", קודם כל לדעת הרבה ורק לאחר מכן להיכנס לעומק הסוגיות בעיניו. שמעתי מבנו שיח' שהיה עושה עם ילדיו תחרות מי ילמד יותר מהר... כך הגיעו לפעמים במשך ג' שעות להספיק של 40 דפי גמרא. הוא זירז את הבחורים, וכתב כך גם בספרו, שעד גיל 17 יסיימו את כל הש"ס. הגאון הגדול רבי יעקב אידלשטיין שליט"א העיד שבחן את רבנו ז"ל על כל הש"ס כבר בגיל 17.

הגר"ח זכר את כל הבאים בשעריו?

הרב צבי ארלבוים: בכל פעם שנכנסתי אליו, שאל אותי מיד: "מה שלום ר' יוסף?", כשהכוונה היא לאבי שליט"א. או שאמר: "הנה החותן של הרב בקר"... באחד הפעמים נכנסתי והוא שאל מיד: "מה שלום מנחם מנדל?". מנחם מנדל הוא בני הבכור, שהגר"ח היה סנדקו. כשרעייתי נפגשה עימי לשידוך, התייעץ חמי עם הגר"ח, שהשיב לו על משפחתנו לפרטי פרטים והורה לסגור את השידוך בזריזות. לאחר הווארט נכנסנו אליו כולם והגר"ח אמר: "הרי גם אני חלק מהשידוך. מגיעים לי דמי שדכנות..."

השווער שלי שאל: "נו, מה הסכום שהרב רוצה?"... והגר"ח ז"ל השיב: "אני לא רוצה כסף. אני רוצה שתתחייבו לי שהזוג יתחתן תוך חודש"... הוא סבר שכלל שמתחתנים מהר יותר לאחר האירוסין, כך ייטב.

הרב דוב זילברברג: הוא ביקש מנכדיו שיביאו לפניו, בכל תקופה, את חידושי תורתם. כל פעם כשאחד מצאצאיו, מתוך מאות בלע"ה, היה מביא את הפנקסים שלו, שכתב בשנה האחרונה, היה דואג שיישב לטעום משהו. בשבוע אחד הזדרז הבחור ללכת ורבנו ז"ל שאל לאחר מספר דקות האם נתנו לו לטעום משהו, והצטער על כך שהלך כך בלא כלום. בשלום זכר שהתקיים בבית הורי שיח' לאחיני, נינו נ"י, הגיע רבנו ז"ל להשתתף בהזדמנות זו שאל את כל הדוידים של הרך הנולד מה אתם לומדים. בצאתו הראתי לו שמישהו הניח מגבת על הסירים שהיו על בלעך. הוא הורה לי להורידה, והוסיף בחביבות: "תזהר שלא יגידו שקרדת את הטשולנט..."

לא כולם יודעים, אך רבי חיים הקים בעשר אצבעותיו רבים מארגוני הקירוב...

הרב דוד זילברברג: מספרים הרבה סיפורים על הקמת יסודות עולם התשובה ועצות ומופתים שהיו אצל רבנו ז"ל. אבל צריך לדעת שאנו שהיינו קרובים לקודש לא הבחנו בזה והרבה גם לא ידענו על כך, כי עיקר ועיקר של הסובב סביב רבנו ז"ל היה לימוד התורה הקדושה והרבצתה, הלכה ויראת שמים.

הרב אליעזר דוידזון: אפשר לדבר רבות על מפעלי הקירוב שמרן זיע"א הקים ע"י אנשיו, החל מארגון ערכים, ועד לסמינר אור החיים, מתיבתות לציבור הספרדי מערי השדה, (כיתות ו-ח, שלאחר מכן ממשיכים לשיבות), ארגון 'אפיקים', ועוד מוסדות שונים לקירוב וחוקים. פעם באו אליו מנהלי ארגון ערכים ואמרו לו שחסר להם מרצה לסמינר שהתקיים בסמוך לפסח. מרן זיע"א פנה לאדם שהתאים למלאכה זו וביקשו להשתתף בסמינר. הלה השיב שהוא טרוד ביותר בהכנות לחג. רבנו עמד על כך שיכין לו רשימה של עיקרי הטייידות המוטלות עליו, ומרן זיע"א דאג לו בעצמו לצרכי החג, כדי שהוא יוכל להתעסק בניחותא בקיום הסמינר כראוי.

נושא מתיבת דברי וחידושי תורה בער בעצמותיו...

הרב ד. זילברברג: הוא היה מקפיד על ההוראה המפורסמת מהחזון איש זללה"ה, "קבע הערותיך בספר מכורך". דבר זה הוא חלק בלתי נפרד מהוואי החיים אצלנו, לומדים וכותבים. בכל יום שישי בצהריים היו מביאים עשרות נכדים את הפנקס לרבנו ז"ל, כדי שיעבור על מה שכתבו. כמובן שהלחץ בימי שישי היה גדול, להספיק להביא לרבנו ז"ל את הפנקס. רבנו ז"ל היה עובר על כל הפנקסים וברובם היה מציין הערה על הנכתב. לפעמים היה מציין מילת שבת, ולפעמים אף היה מציין קו, שיזכור שעד כאן נכתב בשבוע זה, ולפעמים היה מוסיף הערה. כמובן שהנושא בצאת השבת היה מה רבנו ז"ל העיר על חידוש זה או אחר, ונשאו ונתנו ושאלו והתווכחו בדברי התורה הקדושה, שנכתבו והתעוררו ישירות ממוסר התורה, שקיבל מרבנו הגדול מרן החזון איש זצ"ל. אשרי מי שזכה לכך. פעם סיפרו בישיבה שרבנו ז"ל היה שמח שמחה עצומה באותו שבוע, כשהוצרך לעבור על שלושים פנקסים ואמר: "מי יגלה עפר מבין עיניך מרן ז"ל לראות איך שדרכך בלימוד התורה ומתיבת חידושי תורה ממשיכה לדורות הבאים".

יצוין שפעם בחודש היה שיעור מתחלף, ללימוד מוסר בצוותא- פרקי אבות. רבנו ז"ל כתב ספר חידושים וביאורים על כל מסכת אבות, אך עד כה הספר לא הודפס. בכל שבת לפני תפילת מנחה גדולה היו עומדים בשורה צעירי הצאן להבחן אצלו על מה שלמדו בחיידר וכל אחד היה מקבל יחס אישי ומילה טובה.

התלמידים שמעו ממנו אישית שיעורים?

הרב דוב זילברברג: רבנו ז"ל היה מוסר שיעורים רבים במשך שנים רבות בימי שישי בבוקר ובשבת אחרי מנחה, למשך שעות-צד שיעור. השיעור נועד להנחיל את דרך הלימוד של מרן החזון איש ז"ל. השיעור לא כלל מסירת "שטיקל תורה" לציבור, אלא לימוד גמרא בצוותא, מא' ועד ת'. רבנו היה קורא את הגמרא, שואל ומבאר, מעיר ומתיר. כמאה לומדי השיעור, בתוכם גדולי תורה מופלגים, הקשו והתווכחו והיתה ריתחא דאורייתא גדולה. הגר"א רייסנר שליט"א היה מעמיד קושיות עצומות וחריפות כחכמתו המופלגת וכולם היו דנים בלהט בסוגיה. השיעור לא הסתיים בהכרח בתיארוץ על השאלות, אלא בירור וליבון הדברים מה מובן ומה נשאר קשה בסוגיה. רבנו ז"ל המשיך בשיעורו הבא בשבת את דברי הגמרא ולפעמים חזר לתרץ קושיות שהתעוררו בשיעור בימי שישי. עם צאת השבת העלה רבנו על הכתב את הדברים שהתחדשו והם מודפסים בספרי 'חידושים וביאורים' על כל חלקי הש"ס. גם בימים הנוראים, ראש השנה, יום כיפור וליל הושענא רבה היה מתקיים שיעור, וכפי הידוע לא היה נוח למרן החזון איש על כך שלא מספיקים בישיבות ללמוד בימים אלו.

יראת השמים שלו היתה מופלגת...

הרב ישראל יונגר: שמעתי מחמוני תח' שבת רבנו סיפרה לה שלפני התקופה שהחל להתפלל מידי יום בנץ החממה, היה יום אחד שהוא חשב בטעות שהתעורר אחרי זמן קריאת שמע הראשון, של המגן אברהם, זאת בעקבות כך שאחת מבנות המשפחה אמרה לו שהשעה מאוחרת מהשעה האמיתית. מרן זיע"א התעלף, עד שהתברר שהיתה טעות וטרם חלף הזמן של קריאת שמע של ה'מגן אברהם'. וזה למרות שמורו ורבו המובהק החזון איש פסק שההלכה היא שניתן לסמוך על הזמן קריאת שמע השני, של הגר"א ז"ל.

הרב אליעזר דוידזון: בראש השנה היה מקפיד לסיים התפילה מספיק זמן קודם חצות, כשהיו מתפללים בנץ החממה, כדי שלא לצום עד חצות. למרות שיש מהפוסקים שכותבים שבראש השנה אין איסור לצום עד חצות, הוא לא רצה להקל בזה. הוא הקפיד לעשות את המצוות בעצמו, בערב שביעי של פסח, יום קודם פטירתו, הביאו לפניו את הנצרך לעירוב תבשילין, ועשה בעצמו את העירוב תבשילין. כששאלו אותו אם אפשר לתלות צרה מסוימת בעוון פלוני, נחרד עד מאוד, וכך אמר: "אם לנשמה היו שני כתמים, היה ניתן לשקול אם הצרה הגיע בחטא זה או בחטא השני. אך כאשר הבגד כולו מלא קרעים, איך נוכל לדעת מה מהם גרם לצרה שתבוא? ורק יש לו לכל אדם להבין שהקב"ה קורא לו לשוב אליו".

רבי חיים היה רב מובהק לבני הקהילה ומסור בכל נפשו אל כל אחד ואחד ממנה...

הרב אליעזר דוידזון: סיפר לי בחור שהיה ממקורביו (וכעבור זמן נישא לאחת מנכדותיו)

עבודת ייחוד ספרד ורב העצה...

הגאון רבי אברהם ישעיהו בוגנים שליט"א, רב ביהכ"נ'ס זכור לאברהם, מספר על יהדות ספרד בצילו של הגר"ח גריינמן זצ"ל שכבר לפני למעלה מארבעים שנה היה ה"רוח החיה" של אידוגי הקירוב והתשובה ובמעשי הכבירים היה מגדולי מחזירי עטרה לישנה ליהדות ספרד ואיש הנדל"ן ר' יקי רייסנר בשיחה אישית על מורו ורבו שלשמע חוכמתו הרבה ועצותיו זכו גם אלפי שואלים, שאינם תמיד מתוך אוהלה של תורה בדווקא ואינם נמנים על ציבור האברכים, אך יחד עימם חשו שאבד להם קברניט, אב ומורה דרך.

רבי חייא של הדור

הרב אברהם בוגנים; הורי התגוררו בשכונתו של הגר"ח זצ"ל ברח' רב אסי בב"ב. רבנו היה איש צנוע בכל הליכותיו ומפעליו, אך עלינו לדעת שיסוד יהדות ספרד בארץ הקודש נוקפת ועומדת בזכות מסירות נפשו ופעליו. בשנות ה-70 כשבני ספרד עלו לארץ היתה שממה ורוחנית, החינוך הממלכתי היה עד כה ז' ולאחר מכן לא היו מוסדות, לא היו אברכים, לא היו בנות שהיה להם מושגים בהקמת בית של תורה. הגר"ח זצ"ל היה אבי המתיבות, הוא הקים מתיבות לגילאים אלו בב"ב, בזכרון יעקב, בנתניה ובעוד מקומות. לאחר מכן הקים בעצמו ישיבות לבני עדות המזרח, כמו ישיבות אור תורה, בית שמעיה, אהל משה ועוד. והנה קם דור של אברכים ספרדים, אך לא נמצאו בנות שרצו להקים בית עם אברכים. הגר"ח הקים את המוסד הגדול לבנות אור החיים, [היו תקופות שהמוסד מנה כ-2500 בנות כ"י], וכך היו שידוכים לבתים של תורה. בהמשך הקים הגר"ח את את ארגון ערכים, שהשיבו אלפי יהודים אל אביהם שבשמים. כך קמה לה וגם נצבה יהדות ספרד בתחילת תקופתה בארץ הקודש. הגאון הרב מכלוף פחימה שליט"א אמר בהספדו על הרב זצ"ל ש'הגר"ח הוא רבי חייא של יהדות ספרד', כפי שמסופר בגמ' על רבי חייא שאסף ילדים ולמדם תורה על טהרת הקודש.

כל מה שיש לי זה בזכות הרב זצ"ל, שהיה מורה דרכה של משפחתי. אבי שליט"א עלה ממרוקו. באותה תקופה לא היה להם אוכל בבית, והציעו לסבי מימון ללימוד עבור אבי למשך שלוש שנים באוניברסיטה, ובנוסף, הציעו לו מלגת קיום למשפחה לכל אותה תקופה, ובתנאי שאבי יעזוב את ישיבת "אור תורה". ההורים לחצו על אבי שיעזוב את הישיבה, בגלל הדוחק הגדול ששרר בביתם והגיע עד פת לחם. בצר לו פנה אבי להגר"ח לשאול מה לעשות, והרב השיב לו בנחרצות: "בשום פנים ואופן לא. תחזור לישיבה והנני מבין שיהיה לכם פרנסה בריח". ואכן, בס"ד סבי מצא עבודה והתפרנס.

אמי תח' למדה באור החיים ובהגיע לפרקה פנתה להרב זצ"ל לבקש ברכה שתזכה לחתן שרוצה רק ללמוד אחרי החתונה, היות שהיה פיתוי גדול אז לעבוד בגלל קשיי פרנסה. הגר"ח זצ"ל הציע לה את אבי שליט"א, וכך הוקם ביתם על אדני התורה. אבי זכה וכהיום הוא מכהן כרב הישוב חשמונאים, כמובן לאחר קבלת רשות מהרב זצ"ל. גדולה האבידה שאין לה תמורה."

כמו אבא

ר' יקי רייסנר: "כששמעתי על הבשורה הקשה, הייתי בחו"ל ומיהרתי לחזור ארצה. התחושה היא שנוצר חלל גדול בתוכי. כאילו הילדות חזרה פתאום, כאילו אני מרגיש שהייתי לידו תמיד. פתאום אני מבין שבעצם לא רק הערצתי אותו, אלא פשוט אהבתי אותו. האיש שהיה בעיני כולם תלמיד החזון איש וממשיך דרכו, איש הרפואה, הניסים והיעוץ, מגדולי הדור ומנהיגיו - בשבילי הוא היה "ר' חיים", סיפר ר' יקי רייסנר בכאב גדול.

"בתור ילד הייתי מחכה לו בדלת מחוץ לבית הכנסת והולך לידו עד הבית, מקווה שיניח עליי את ידו וישען בדרכו הביתה, ככה גם היה מחליף איתי כמה מילים. בליל הסדר חיכינו תמיד לשעה 12:30 בלילה, אז הוא היה מסיים ורוקד ברחוב עם כל המשפחה "לשנה הבאה בירושלים", ובשבת חנוכה (המשך בעמ' 72)

שבהיותו בן 5 חלה ונחלש. אביו נכנס איתו למרן זיע"א, ומרן רצה לבדוק מה מצבו של הילד, ועד כמה נחלש. אמר רבנו לילד: "תן לי סטירה"... הוא רצה לראות כיצד הילד יגיב, האם הוא יביט בו באפסיות על הבקשה המקוממת, או יקפץ..."

עד שמרן זצ"ל חלה, לפני כ-6 שנים, הוא היה משתדל להשתתף בכל בר מצווה או חתונה של בני קהילתו בבני ברק, מלבד בימים ששהה בתפרח, למרות הקפדתו הנדירה על כל רגע. אחרי שחלה חדל מלצאת לרוב השמחות של בני הקהילה. אך כל נער בר מצווה או חתן היה יכול להיכנס אליו ולקבל את ברכתו, ובנוסף היה מעניק לו ספר מספריו, ומתאמץ במאמץ על אנשי כדי לכתוב הקדשה בכתב ידו. מי שראה את תמונותיו מהתקופה האחרונה, יכול להבין מעט מהקושי הפיזי שהיה כרוך בכך. בכל מקרה של קושי, היה מתייצב לסייע, בעיקר רגשית. זכרני שהתגלתה מחלה אצל ילד של אחד מבני הקהילה ובהוראת מרן זיע"א, הילד נצרך לנסוע בפתאומיות לחו"ל. יום לפני הטיסה, לפתע מרן זיע"א דופק אצלם בדלת ומתברר שהוא פשוט הגיע לביקור לראות מה נשמע והאם חסר משהו..."

כעבור זמן הילד נפטר והצער היה גדול מאד. מרן השתתף בהלוויה, והנה מספר דקות לאחר סיום ההלוויה האבלים מתיישבים בצער נורא. ושוב, מרן ניצב בדלת, הוא הגיע ראשון לניחום אבלים, בדיוק כמו שהסבא מגיע ראשון לנחם את בנו האבל.

רבי חיים היה אדם רגיש?

הרב ישראל יונגר:

אברך מאלעד התייעץ עימו בנושאים שונים והגר"ח זצ"ל הרגיש שלאברך חסר כסף כדי לחיות, משום שהתייעץ עמו על עניני פרנסה. הוא העביר לו במשך תקופה ארוכה סכום כסף משמעותי בכל חודש, רק משום שמתוך רגישותו הבין שחסר לו כסף. לפני סוכות קנה האברך אתרוג ובא לשאול על האתרוג את מרן זצ"ל. הגר"ח סבר שהאתרוג אינו מהודר, למרות שהאתרוג כשר. עם זאת האברך מבית הרב, העניק לו בן רבנו סט מהודר שהיה בחזקת הרב, ואמר לו: "האתרוג שלך כשר. אך אבא ביקש להעניק לך סט מהודר של ארבעת המינים..."

הרב רחמים ברכץ מעירנו סיפר לי שהבית שלו נדחתה מסיבות רפואיות, במשך תקופה ארוכה. הם התייעצו עם הגר"ח זצ"ל, שהפנה אותו להגר"ח גריינמן, ששמע את הענין והורה שניתן לבצע את הברית. למחרת בבוקר מצלצל הטלפון בבית משפחת ברכץ. האשה ענתה והדובר אמר: "מדבר חיים גריינמן. רציתי לשאול מספר עובדות"... והוא שאל. כשסיים אמר: "אני שולח אליכם כעת מוהל הביתה, שיבדוק את התינוק". המוהל הרב הרציג הגיע, בדק את התינוק ואישר לקיים את הברית וסיפר להם שר' חיים גריינמן לא ישן כל הלילה, מחשש שלא קיבל את כל העובדות לאשורן והוא התקשר אליו מיד בבוקר, שייסע לבדוק את התינוק..."

הרב אליעזר דוידזון: בצעירותו, כשהיה מטופל במשפחה ברוכה וילדים קטנים, נחלה ידידו הגאון רבי שאול קוסובסקי זצ"ל, מחבר הספר דבר שאול, ומרן זיע"א קיבל על עצמו אחריות על כל המשפחה של ה"דבר שאול", ואכן אחר פטירת ה"דבר שאול", מרן זיע"א ראה בהם כחלק ממשפחתו, על כל המשתמע מכך.

בשנים האחרונות, אחר שחלה, התקיימה בביתו ברית לנכד

הגר"ח זצ"ל בהכנסת ספר תורה לביהמ"ד סלובודקא בעיר, ביחד עם רב הקהילה הגר"צ

גולדשטיין שליט"א

אחד ממקורביו. הסבא של הנכד לא היה בריא, ולכן לא היה יכול לגשת אל מרן זיע"א כרצונו. מרן ביקש מבנו שיוביל אותו בכסאו (היה לו כסא שנראה רגיל, וחוברו לו גלגלים בתחתית הכסא), אל הסבא החולה, כדי לברכו כראוי. הוא היה רגיש באופן מיוחד, רגיש לסביבה, רגיש לכל יהודי. הרגישות הזאת באה לידי ביטוי גם בהדרכותיו. אני מכיר יהודי מבני הקהילה, שבנו לא השתלב בסגנון הלימוד הישיבתי ליטאי והיה חשש שלא יוכל להתמודד ולצמוח כראוי. ר' חיים הציע שהבחור הליטאי, בן למשפחה ליטאית טיפוסית, יילך ללמוד בישיבה חסידית, שם הוא ילמד בצורת לימוד נינוחה יותר ויהיה ירא שמים בתכלית. המשפחה הקשיבה לעצתו, וכיום הבחור הזה הוא גביר גדול, יהודי חסיד, גדוש ביראת שמים, שתומך רבות במוסדות תורה.

כל מי שהגיע לקבל את עצתו, בכל עניין שהוא, היה מרגיש בשלווה הנדירה האופפת אותו, כאשר מרן זיע"א היה נותן לכולם הרגשה כאב לבנו, וכאילו השאלה הבאה לפניו היא החשובה ביותר. למרות שהיו באים לפניו בכל יום שאלות רבות בעניינים הדורשים הכרעה תוך אחריות מיוחדת. ענייני פיקוח נפש, שידוכים, חינוך, עניינים כספיים שונים ועוד. כל אחד היה שואל את שאלתו, ומיד היה מקבל תשובת הכרעה מלאה וקצרה להפליא, והכל מתוך שלווה נדירה.

הרב צבי ארלבוים: התייעצתי עימו פעמים רבות בשלל נושאים, היכן ללמוד וללמד, האם להשקיע בנושא זה או אחר, במה להוסיף לפרנסת המשפחה, האם ללמוד יעוץ חינוכי ועוד שלל נושאים. תמיד הוא השיב בבהירות ומתוך ידע ברור. הרי כל שועי עולם, בכל נושא וענין, רוחני וגשמי, התייעצו עמו, והוא היה בקי בכל דבר וענין, כולל באיזה נושאים כלכליים כדאי להשקיע, היכן לקנות דירה מבחינת נדל"ן והיכן לא. קיבלתי הצעה לכהן בישיבה מסוימת בדרום והגר"ח הורה לי בנחרצות שלא כדאי לי ללכת לשם, אך אני מאד רציתי ללכת ללמד שם ונכנסתי אליו שוב לבקש על נפשי. הרחבתי את השאלה ותשובתו היתה: לא, אל תלך לשם, ורק בדיעבד תלך...

כששמעתי ש'אפשר בדיעבד' הלכתי ללמד שם, למרות שידעתי שדעתו לא היתה נוחה מה'דיעבד' הזה. ואכן, מפח הנפש היה גדול מאד. סבלתי במקום בכל המובנים.

רבנו נודע בכח תפילתו...

הרב ישראל יונגר: ישבתי פעם אחת בבית מדרשו ולמדתי עם חברותא. בית המדרש היה ריק מאדם והגר"ח זצ"ל לא ראה אותנו, כי ישבנו מאחור. עשינו 'משמר' ולפתע הוא נכנס, נעמד במקומו והחל לברך ברכות השחר. את המעמד המופלא הזה לא אשכח לעולם. במשך ארבעים דקות הוא בירך את ברכות השחר. במתינות, כמונה מעות. כשבירך את ברכת 'המעביר שינה' ואמר את המילים "שתרגילנו בתורתך ודבקנו במצוותיך ואל תביאנו לידי חטא ולידי עבירה" וכו', הוא פרץ בבכי נסער. כך בירך את הברכה בבכיות, משתפק אל קונו. היה זה מחזה נורא הוד מאין כמוות!

הרב ד. זילברברג: הוא היה מקדים לבא לתפילת הנץ לבדו, זמן רב קודם התפילה. זכורני בילדותי שבשבת קודש הייתי קם עם אחי כבר ב-3:30 לפנות בוקר בכדי להשיג את רבנו ז"ל ולהגיע לתפילה לפניו. אך ברוב הפעמים רבנו הקדים אותנו...

הגר"י אידלשטיין שליט"א סיפר על הבכיות של רבנו ז"ל בקטעים של התפילה,

מליון
מזל
מא
מליון

מליון

מליון

שמ

מזרון

מליון
מזל
מא
מליון

עשרת יחידות ספרד ורב העצה...

המתנו לראות את ר' חיים רץ ברחוב להדליק נרות חנוכה בהקדם.

ר' חיים היה נוסע באופן קבוע במשך כמה שנים בכל שבוע מראשון עד חמישי למושב תפרח בדרום, שם היה לומד מ-5 בבוקר עד 10 בלילה והיה מקבל אנשים רק עם בעיות רפואיות דחופות או בעיות שקשורות במוסדות שהיה אחראי להקמתם והתנהלותם, כמו אור החיים ועוד.

במוצ"ש אחד, מספר ר' יק, כשעברתי להגיד לו "שבוע טוב" כמו כולם, הוא אמר לי: "ענקל, בוא איתי השבוע לתפרח". ככה זכיתי להיות מהיחידים שנסעו עם הנהג והובן שלו להיות איתו שם כמה ימים. כמה ימי רטט בלתי נשכחים. אני לא יכול לשכוח את זה שנכנס אליי בבוקר לחדר עם טלית ותפילין כמו מלאך, עמד לידי ונתן 'בעיטה' למיטה, ככה הוא העיר אותי ללכת איתו להתפלל ב-5 בבוקר, שלח אותי למכולת לקנות לעצמי חבילת שוקולד, ושאל בצורה אבהית כל כך אחת לכמה שעות אם אכלתי כל ארוחה.

כתבתי יומן על ארבעת הימים האלה, תיעדתי כל דקה שם, את הזמנים של הרב, את האנשים שחיכו כל העת מחוץ לבית, את הלימוד של 'שנים אוחזין' שלמדתי איתו בערב לבד בבית, כשאני רץ לרשום כל מה שאמר לי, עד עכשיו אני זוכר איך הסביד לי למה זה נוטל חצי וזה נוטל רבע, זוכר גם את המבטים של אלו שסיפרתי להם אחר כך ש'הייתי שם', בעיקר מבטי קנאה.

אין לי דרך אחרת להסביר שזה לא קשור לגיל, לענק הדור, אלא לדמות שלי. לתחושה של חלל ריק, אין לי דרך להסביר את הדמעות שתונקות אותי מאתמול ללא הפסקה, ורק מתגברות לקראת הלווית.

כשזרקו אותי מבית הספר בכיתה ח' - הוא שלח להודיע שיחזירו אותי על אפו וחמתו של המנהל, כשאבא שלי לא הסכים שאטוס לחו"ל בגיל 15 - הוא הורה לאבי 'שלח אותו'. כשרציתי להתחתן והתעוררה לי בעיה בשידוך - הוא פתר לי אותה במשפט אחד פשוט וחכם. כשרציתי לעזוב את צ. לנדאו לטובת הצעה טובה יותר - הוא אמר לי 'זרקו אותך? מתנכלים לך? אל תעזוב שם!'

הוא הסנדק של יאיר, הבן השני שלי, כי אצל שי הבכור הוא לא הסכים להתכבד לפני סבא שלי, ואמר לי 'בבן הבא אני אחיה' וכך היה. זכיתי להיות בן בית, זכיתי גם להיות דוד לתשעה מצאצאיו, איבדתי אבא."

הגרא"ל צדק והג"ח תבע לעצמו יסורים/ הרב שב"ג

הרבה גרסאות ישנם לסיפור זה, והרב רבי דוד ברוורמן שליט"א, ראש הכולל בישיבת באר התלמוד באלעד, מספר לנו את חלקו הראשון של הסיפור מכלי ראשון, כפי שראה במו עיניו, כאשר את חלקו השני שמע מחותנו הגר"ח שפירא שליט"א, ראש ישיבת שערי תורה בבני ברק ובנו של הגאון רבי יודל שפירא וצוק"ל.

וכך מספר הר"ד ברוורמן: "סבא שלנו, רבי יודל שפירא, נפטר בשבת חול המועד התשס"ט. השבעה החלה במוצאי פסח והמנחמים הראשונים שהגיעו היו מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן שליט"א, מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א ומרן הגר"ח גריינמן זצ"ל. גם אני נכחתי שם וראיתי שבנו בכורו של המנוח, הגר"צ שפירא זצ"ל, סח בצער על מנת היסורים הגדושה שאביו סבל ממנה בשנה וחצי האחרונות לחייו. הגרא"ל הגיב ואמר: "נו בודאי, הרי כדי להודיך לקראת עולם הבא, אי אפשר ללא יסורים". ואולם הגר"ח גריינמן חלק עליו ותהה מדוע יהודי כה גדול כר יודל שפירא זקוק למנת יסורים כדי לזכות לעוה"ב. הלא הוא עמל בתורה כל ימיו, אלא אם כן אלו יסורים של אהבה, שנועדו להוסיף עוד מעלות. אך הגרא"ל לא הסכים לכך. השיחה הסתיימה בעניין זה, ואת ההמשך המדויק שמעתי מחותני שליט"א, הגר"ח חלם באותו הלילה חלום, בו נגלה אליו ידו נפשו ר' יודל שפירא, ואמר לו שאכן, היסורים סייעו לו להודיך בעולם הבא ושהיסורים מסייעים לעולם הבא לכל אחד. "אם כן" - אמר הגר"ח גריינמן - "גם אני רוצה יסורים". וכך היה. למחרת נפל ומאז, במשך כשש-שנים, סבל יסורים קשים ומרים.

לו רבנו: "לרפואה אין מענה לבעייתך. לך תאמר לי את שמה ואתפלל עליה". מאותו יום, במשך שנתיים, פסקו כאביה לגמרי.

הרב צבי ארלבוים: בזמן תשעה ירחי לידה, התינוק שלנו התהפך והרופאים תבעו לבצע ניתוח, אך הגר"ח הורה בתוקף שלא לנתח. אין צורך, התינוק יתהפך לבד. נכנסתי אליו פעם שניה ושוב הורה בנחרצות שלא לנתח. נכנסתי בפעם השלישית וכשהתקשתי שהרופאים ממש לוחצים, אמר: "מתי מנתחים?". עניתי: "ביום רביעי הקרוב או בראשון הבא". הוא השיב: "אז תחכה לראשון הבא". הגענו בראשון הבא. חצי שעה לפני הניתוח - התינוק התהפך..."

כיצד היתה דרכו בעניני הלכה?

הרב דוד זילברברג: פעם אמר רבנו ז"ל שאמרו למרן החזון איש שאומרים בשמו הוראות שאינם נכונות, השיב מרן מה אתם רוצים שאני יעמוד בפתח ביתי כל היום כדי להכחיש את מה שאומרים בשמי, והוסיף מרן אצל הרב"ה ז"ל היו אומרים אחרת כשהיו יוצאים, אצלי אני שומע כבר תוך כדי - שאומרים אחרת.

רבנו ז"ל לימד אותנו שכדי לדעת מי הוא רב הראוי להוראה יש לבחון שלשה דברים: א. שידוע לומר איני יודע. ב. שהוא מסוגל להודות על האמת ולחזור בו כשטועה. ג. שהוא יודע מה הוא מכניס לפה. פעם שאלתי אותו: שאלה בטלפון הוא השיב, אך חשש שמא דבריו לא הובנו פראו.

ברכות התורה והערב נא, ברכת אהבה רבה, ו"למדנו וחכמנו אמרתך הצרופה".

זכיתי לשמוע את רבנו ז"ל עולה לש"ץ פעמים רבות. התפילה היתה מתארכת, כשהוא אומר כל מילה ברור ובנחת. הרבה מהבקשות בתפילה כרפאנו ותחזיקה עינינו היו נאמרות בתחנונים ובכבי רגש גדול מאוד. כל מי שהודמן לבית המדרש ידע שברכת אהבה רבה נאמרת אצלו באריכות מופלגת, בכל יום ויום, ברגש גדול, כבן המתחנן לפני אביו שבשמים. בתפילת הלחש בימים הנוראים היו זוכים מתפללי בית המדרש לשמוע אותו בוכה, ובפרט בניעילה וכך הרעיד את הלבבות. הוא היה מרבה להתפלל על חולים והרבה נושעו מתפילותיו. סיפר לי בן משפחה שאמר לרבנו ז"ל שאשתו תחי' סובלת מכאבי גב. לאחר מספר שבועות נכנס שוב ושאלו רבנו: "מה שלום אשתך?". האבך השיב שכבר ממזמן עברו לה כאבי הגב. שאל רבנו: "ומדוע לא אמרת לי? אני מזכיר את שמה לרפואה מאז בכל תפילה ותפילה!". מקורבו בא לשאול מה לעשות עם בנו שהחל לגמגם. רבנו יעץ לו, במשך מספר חודשים, מספר סוגי רפואות. לאחר מספר חודשים, כשדבר לא הועיל, חזר לרבנו ז"ל ושאל במר נפשו מה לעשות. רבנו ביקשו את שם הילד והנה הגמגום הפסיק מיד.

סיפר לי שפנשספר לרבנו שאמו סובלת מפאבים חזקים בהגליים ולא ניתן לראות את יסוריה. אמר

יש לציין דבר פלא שכשהגיע רבנו ז"ל להכנסת ס"ת באלעד, כתיבת האותיות נערכה בכירה שהיתה בקומה גבוהה. ברגע האחרון נתגלתה תקלה לא ברורה במעלית ונעשו ניסיונות נואשים לתקן את המעלית, אך ללא הצלחה. בלית ברירה שתקו העוסקים בדבר כי חששו שהמלווים של רבינו לא יאפשרו לו להגיע. והנה פלא: רבנו ז"ל הגיע למעלית, ולחץ על הכפתור והכל פעל כאילו לא קרה כלום... מורינו הכין בעצמו את ההכנות לשבת ולא ע"י שלוחים. שמעתי

שעד סוף חיי, אפילו שכבר לא יכול היה ללכת, הוליכו אותו כשעה לפני השבת להדליק את האש, להעביר את הגרנטור למצב שבת, ולראות שהדליקו את הנרות. היה מצטער רבות על כך שיש דברים בהלכות שבת שלא יודעים ונכשלים בהם. הוא הצטער צער רב על החלפת מדי המים למדי מים דיגיטליים והתמסר שעות רבות בשליחויות רבות להציל את עם ישראל מחילול שבת זה. אירע פעם שאחד מנכדיו הוצרך לשהות בבית החולים בשבת והורה שאם יצטרכו לפתוח מים בשבת, יפתחו רק ע"י גוי. ידוע שהיה מורה ללכת לבית חולים בו משתמשים בנכרים למנוע חילול שבת ככל האפשר. כשסיפרתי לו על מקרה שלא נזהרו בו כראוי, עודדני למחות על כך בפני האחראים.

פעם שאלתי ביום חמישי האם להתאשפו בבית החולים תל השומר או במעיני הישועה, כאשר היתה לי סיבה ללכת לתל השומר בדווקא ולמרות זאת הוא השיב לי בזה הלשון: "אחרי יום חמישי מגיע יום ששי ולאחר מכן מגיעה שבת, והיות וישנו חשש שהאשפוז ימשך לשבת, יש ללכת למעיני הישועה."

הוא אמר לי שאקרא בשולחן ערוך את הדברים 4 פעמים, כדי שאהיה בטוח בהבנת הדברים על ידי.

אירע שבאתי לשואלו שאלה חמורה בשעות הצהריות והזכרתי שכך וכך כתוב בענין השיב לי רבנו ז"ל: "אתה צודק, כך זכור לי שכתוב. אך זאת שאלה שלא שואלים כל יום ואני רוצה להסתכל שוב בפנים, אם תוכל, תבוא שוב לאחר תפילת מעריב. כשבאתי למקום לימודי בו למד עם בנו, אמרו לו שהגעתי. רבנו ז"ל אמר לבנו לקרוא לפני את הגמרא והראשונים שעסקו בענין, את הטור, השולחן ערוך והחזון איש ואת מה שהוא כתב בעצמו על הנושא. כך, במשך עשרים דקות, כשאני שומע הכל מבעד לדלת, לאחר מכן ביקש לקרוא לי ואמר שאחזור על השאלה שוב והשיב לי ברהיטות. בנו סיפר לי שאמר שכל שאלה שמגיעה אליו, אפילו בפעם המי יודע כמה, הרי הוא שוקל את הדברים כאילו זו פעם ראשונה שהוא נשאל את אותה השאלה.

רבנו התגורר בקומת קרקע ולא היו סורגים בחלונות. לעצמו סבר שאין צריך סורגים, אך כששאלתי האם לעשות סורגים בבית שבקומת קרקע, השיב בהחלטיות להתקין סורגים. בדלת ביתו היתה כל השנים דלת עץ, ואירע שאדם מעורער בנפשו שבר את הדלת והחליפו את הדלת לפלדלת, ושמעתי שרבנו הצטער על כך. אמנם כשגרים בקומה גבוהה שמעתי מבנו שמנע ממנו להיכנס להתגורר בדירתו עד שיתקינו סורגים בכל החדרים, אך במקום שהילדים לא מסתובבים, משום "ונשמרתם מאד לנפשותיכם".

בענייני שמירה על כתבי הקודש היה זהיר בתכלית הזהירות והקפיד מאד שארון הקודש בבית המדרש ינעל מיד לאחר התפילה, בשני מנועלים, ודרש שבית המדרש יהיה נעול בלילה. כשהשאלתי ספר תורה לביהכ"ס באלעד, בירר שישנה כספת בארון ושאתותם שהנני אחראי על כך, ושגם אוסיף ביטוח על ספר התורה. זכינו שסיים את כתיבת שני ספרי התורה בבית מדרשו באלעד. כששאלתי לפני שבת זכור האם יש חשש שלא לקרוא בשנה ראשונה בספר התורה, משום שעדיין לא קראו בו את כל הפרשיות ואולי ישנה טעות בספר, השיב שאין דבר כזה, אבל אמר מוזכרוננו מכתבת האותיות שהיות שאת השורות האחרונות כתבו ללא הגהה, יש להגיהם כעת.

מבצע!

לחתנים וכלות

הנחה של 20% על תכשיטי זהב

משבצות זהב
פאיכות אלון - במבילט אלף

ובנוסף שובר הנחה ע"ס 300 ₪ עבור שמלת כלה

מבית הסלון היוקרתי הינומה
וכן הנחה על שמלות ערב

קונים צפוי בתאריך 17.30-22.30 יום ו' ומוצאי שבת בתאום מראש
שעוני מותג יוקרתיים! • שירותי ניקוי והברקה • החלפת זהב ישן בחדש
שירותי תיקונים ברמה גבוהה ומקצועית • עד 12 תשלומים

שעות פתיחה: א'-ה' 17:30-22:30 יום ו' ומוצאי שבת בתאום מראש

רח' בן קיסמא 7/7 טל: 052-7677185

כשרבנו נפל בערב שבת קודש בביתו, הוצרכו לנתחו ביום שישי וזכה רבנו שעם השקיעה הסתיים לו הניתוח. בליל שבת, כשהתעורר מהניתוח, ביקש מיד ליטול ידיים, לקרוא ק"ש ולספור ספירת העומר. כשסיים שאל מיד: "כולם כאן ספרו כבר ספירת העומר?"...

פעם שאל אותו אאמו"ר שליט"א האם לנסוע לבית החולים בשבת קודש, והשיב שישע. כשאבי שב לביתו גילה לתדהמתו שכבר ממתין לו גוי לנסיעה לבית חולים, אותו הומין רבנו דרך שכניו, שגוי שהה אצלם בדירתם.

שמעתי מכמה מחברי באלעד שהורה להם עם הקמת העיר שלא לעסוק בענייני עירוב ושאר חריגים ידאגו לכך. בזמנו לא שמעתי על הוראתו והקמתי עירוב ברחוב בו הנני מתגורר. כששמעתי מכך נגשתי לשאול ולאחר שהפצתי בו השיב רבנו ז"ל: "אם עושים את העירוב על ידי מי שיועד את ההלכות ויש מי שבודק את העירוב כל שבוע, אזרבה הבעיה היא שיש שעושים עירוב ולאחר מכן לא מטפלים בו כראוי והוא מתקלקל ובכך גורמים שאלו שלא היו מטלטלים עד הקמת העירוב, מטלטלים בגללו, ונמצאו מכשילים את הרבים".

הוא הידר מאד במצות ביקור חולים. כששכני הרב פוליסנסקי זצ"ל היה חולה, בא רבנו ז"ל

לבקר מספר פעמים בביתו למרות ששכני התגורר בקומה גבוהה ללא מעלית. גם כשאחד מניניו התאשפז בבית החולים במשך חודשים, בא רבנו ז"ל לבקר מספר פעמים ואף ישב עם הרופאים לעקוב אחר הטיפול בו. לאחר מתלמידי החכמים שליט"א אירע אירוע מוחי ורבנו התקשר לבית רבנו ז"ל לספר על כך. בעוד שסירנות האמבולנס נשמעו, רבנו ז"ל כבר היה בביתו, לראות מה ואיך ניתן לעזור...

אי אפשר שלא לדבר על שמחת תורה ב'בית מדרש הגדול'...

הרב ד. זילברברג: החג השמח ביותר בבית המדרש של רבנו ז"ל היה שמחת תורה. בניגוד למציאות הרווחת בה הצעירים הם אלו בעיקר שרוקדים במרץ ובמהירות והתלהבות רבה, הרי שכאן ראינו את ההיפך הגמור. השמחה הגדולה לראות את רבנו ז"ל יחד עם שאר תלמידי החכמים המבוגרים ורוקדים במרץ נעורים, כשספרי התורה בידיהם, ולאחר מכן רוקדים במרץ במעגלים. וכמובן, הריקוד המיתולוגי של בית המדרש, כשרבנו ז"ל מניח את ידו אל כתף עשרות גדולי תלמידי מרן החזו"א ז"ל ומסתובב עימם במהירות וכולם מוחים כפיים, לכבוד עמלי התורה. ההקפה הראשונה נערכה תמיד ע"י רבנו ז"ל. לא ניתן

למעלה: בבתיבת אות לספר תורה של קהילת שירת נפתלי למטה: בהכנסת ספר תורה בקהילת סלבודקא

לתאר עלי כתב את הקול שבקע מתוך גרונו בכזו נעימה. "הגאון והגדולה צו ועמן"... וכולם מריעים בקול רם: "לחי עולמים!!". אשרי עין ראתה. השמחה היתה מתעצמת בשמחת תורה אח"כ, כשרבנו ז"ל היה עורך קידוש לכבוד היותו חותן תורה, יחד עם החתן בראשית. בבית המדרש מתחלקים לשלוש מנינים לקריאת התורה. כך שכל הזקנים זכו להיבחר לחתן תורה או לחתן בראשית וכך כולם התקבצו לשמוח יחד בביתו. בשנים עברו היה מגיע הגה"צ ר' יעקב גלינסקי זצ"ל, עומד על השולחן ומשמיע דברי תורה. סמוך לשקיעה היו מסלקים את כל האוכל מהשולחן והגאון רבי יצחק כהן זצ"ל קורא משניות לפני כולם. בהמשך כולם שרו בהתרוממות הרוח את השיר המיוחס למרן החזו"א ז"ל "כד יתבין ישראל". השירה היתה נמשכת ברחובה של עיר עד לבית הכנסת ובבית הכנסת עצמו, במשך שעה ארוכה. שיא השמחה התרחשה כשרבנו ז"ל היה נכנס לבית המדרש. מאות רבות עמדו כבר בשורות ורבנו ז"ל היה רץ במחאת כפיים הלך וחזור, וכולם שרים ושמיחים.

מסופר עליו שדאג לפשר רבות בין הניצים...

הרב דוב זילברברג: אכן, אני בעצמי נכחתי בכמה מקרים כאלו עד כמה היה גדול השלום, בעיניו.

שני אנשים התווכחו על זכותם על מגרש. התעורר חשש שהדבר יגיע לידי קטטה גדולה. רבנו ז"ל הורה לאחד מהם שברגע שהנושא יגיע לריב גדול, שיותר על הכל. לבסוף הגיעו לידי פשרה והכל היה מסוכם וברור, ובכל זאת הורה רבנו ז"ל שלא יגיעו להתגורר במקום, עד שהמקום כבר יהיה מחולק בגדרות, לשביעות רצון שני הצדדים. מחותנים הגיעו לידי ויכוחים לא נעימים. בצר לי להלכתי לרבנו ז"ל, כששני הצדדים היו מקורבים אליו וביקשתי ממנו שיסייע בעניין. "תגיד לפלוני שיגש אלי ואני אדבר איתו", הוא השיב לי. "צאתי מביתו בשעה מאוחרת והתכוונתי למסור למחרת בבוקר לאותו אדם שרבנו ז"ל רוצה לדבר איתו. למחרת בבוקר לפני השעה 8 בבוקר כבר קיבלתי טלפון מהמחותן השני שהמחותן התקשר אליו והדברים סודרו על הצד היותר טוב. התברר שרבנו לא המתין ומיד סידר את הדברים, כדי למנוע את המחלוקת.

יהודי נקלע לבעיות בשלום בית. רבנו ז"ל שמע על כך ויעץ לו לגשת לחנות פרחים ולקנות לרעייתו את העציץ הגדול ביותר שיש בחנות... ואכן, בס"ד הכל חזר על כנו והם חיים בשמחה ובטוב לבב כבר עשרים שנה. לפני שנתיים שאלוהו שבית הכנסת סלבודקא בעירנו רחוק מכיוון התפילה לירושלים ב-49 מעלות. הוא הורה שיטו מעט בשעת תפילת שמונה עשרה, אך הדגיש שלא לעשות בלאגן ולהטות, בלי רעש וצילצולים, רק ב'שמונה עשרה'.

"לא ידעתי איך לקיים את 'המצווה' הזו..."

סיפר לי אחד ממקורביו שפעם בא להתאונן על אלו שעושים מחלוקות בצורה שאינה מתאימה ליראת השמים הכללית שלהם. בתוך דבריו אמר לו רבנו ז"ל: "לו יצויר שהיה בתורה מצווה לעשות מחלוקת, אינני יודע איך הייתי מצליח לקיים את המצווה הזאת" אמר במתק שפתי וחזר על כך מספר פעמים. מרן זצ"ל הוסיף ואמר: "אספר לך כיצד עושים מחלוקת. בא אלי ר"מ בשיבה, כשאני מכיר את ראש הישיבה, ומספר לי שרוצים לסלקו ממשרתו, והוראה לכך היא שראש הישיבה אמר לו שבזמן קיץ הקרוב לא ילמד בישיבה, ינוח בביתו ויקבל משכורת". ומרן ממשיך ומספר: "מצאתי הזדמנות לשוחח עם ראש הישיבה ובין הדברים שאלתי מה הוא אמר על אותו ר"מ. ראש הישיבה השיב: 'הוא הר"מ הטוב ביותר בישיבה. ראיתי שהוא כל כך מתאמץ ללמד את הבחורים, עד שהדבר פוגע בבריאותו, ולכן הצעתי לו שבקיץ הקרוב ינוח מעט, ויקבל משכורת על חשבוננו'..." וסיים רבנו ז"ל ואמר: "אתה רואה איך עושים מחלוקת מכלום?!"